

I. M. MARINESCU

FIGURI
DIN ANTICHITATEA
CLASICĂ

Cu o prefață de Traian Diaconescu

ISBN 978-973-642-527-1

© Toate drepturile sunt rezervate Editurii Saeculum I.O.

Editura SAECULUM I.O.
București – 2025

Nando, 103–105
 Nauceros, 39
 Neaera, 94, 96
 Neobule, 182–184, 187
 Neolochos, 236, 238
 Neptun, 40
 Nero, 7, 112–114, 117–119, 121–122, 126,
 130–131, 136, 139–140, 142
 Nerva, 136
 Nestor, 181
 Nesus, 226
 Nicias, 242, 257, 302
 Nicomachos, 291
 Ninus, 211
 Nobilior, 28, 31

O

Octavia, 88
 Octavian, 62–63, 92
 Oclovacar, 15
 Odysseu, 165, 171–173, 207, 258
 Oedip, 225, 227
 Oeteum, 169–173
 Oloron, 249–251
 Orbillus, 90–92
 Oreste, 42, 151
 Orton, 179
 Otho, 141, 144
 Ovidiu, 99–106, 111, 317

P

Palaemo, 126
 Pamfilos, 243
 Panyasis, 209
 Paris, 171
 Pater, 137, 139–140
 Pavel, 114
 Penelope, 172
 Pericle, 209, 222–224, 250–251, 257,
 270–271, 280, 287
 Perses, 177–178, 180
 Perseu, 217
 Persius, 124–129, 317
 Phaeton, 150
 Phaon, 202–203
 Phidias, 165–166
 Phocion, 275
 Phoebus, 170, 172, 174, 200

books
 Pindar, 214–220, 318

Piso (frații), 96, 122
 Platon, 97, 166, 235, 248, 263, 267,
 280–287, 289, 291–295, 318

S

Sertorius, 66, 107
 Sextus, 145
 Siron, 82
 Socrate, 196, 228–230, 232, 240, 242–248,
 262–263, 265, 267, 285–287, 307, 318
 Sofillos, 222
 Sofocle, 221–227, 238–241, 271, 318

T

Thucydide, 75, 77–78, 166, 249–255,
 257–258, 269, 273, 318
 Tiberius, 106, 139
 Tibul, 101
 Tigellinus, 112–113, 117
 Toxaris, 254
 Traian, 3–5, 7, 9, 134–135, 149
 Trasea, 17
 Tullia, 56, 59, 61
 Tyche, 227

V

Valens, 139
 Varius, 83–84, 89, 96, 101–102
 Vitellius, 139, 141

X

Xenofon, 259, 261–269, 318
 Xerxes, 165, 209, 211

Z

Zenon, 97, 125, 127, 129, 245
 Zeus, 116, 166, 169–170, 179, 181–182,
 191, 195, 201, 264, 268, 283, 287, 311

Cuprins

I. M. MARINESCU, *un ctitor al filologiei clasice din România* 5

I. ROMA

Închinare	15
Cato cel Bătrân	19
Ennius	26
Terentius	33
Lucretius	42
Cicero	52
Caesar	64
Sallustius	72
Vergilius	80
Horatiu	90
Ovidiu	99
Seneca	107
Lucan	116
Persius	124
Tacit	131
Marțial	142
Apuleius	150

II. ELLADA

Preludii	163
Aezii	167
Hesiod	175
Archiloc	182
Theognis	189

Sapho.....	197
Herodot.....	205
Pindar	214
Sofocle.....	221
Aristofan.....	228
Euripide	236
Socrate.....	242
Thucydide.....	249
Xenofon.....	259
Demosthene.....	270
Platon.....	280
Aristotel	288
Theocrit.....	297
Lucian	306
Indice de nume	313

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Marinescu, I.M.

Figuri din Antichitatea clasică / I.M. Marinescu ; cu o
pref. de Traian Diaconescu. - București : Saeculum I.O., 2025

Conține bibliografie

Index

ISBN 978-973-642-527-1

I. Diaconescu, Traian (pref.)

94

929

I. M. MARINESCU UN CTITOR AL FILOLOGIEI CLASICE DIN ROMÂNIA

Profesorul I. M. Marinescu s-a născut la 21 septembrie 1880, în Craiova, dintr-o familie de preoți și institutori. A urmat cursurile primare și secundare în orașul natal, iar studiile universitare la București. A absolvit Facultatea de Litere și Filosofie, secția limbi clasice, în 1903, având ca profesori pe I. Valaori, D. Evolceanu, N. Iorga.

În 1904, a susținut strălucit examenul de capacitate la specialitățile latină și franceză. După ce a funcționat un timp ca profesor de liceu la Craiova și București, a plecat la studii de specializare în Germania, la Berlin și München. Aici a frecventat cursurile unor celebri profesori ca Ed. Norden, Ulrich v. Wilamowitz-Moellendorff, Fr. Leo ș.a., dovedind o nepotolită sete de cunoaștere, o putere extraordinară de muncă și o exigență profesională rar întâlnită.

Tot în această vreme, studiau în Germania, V. Pârvan și Traian Bratu, cu care I. M. Marinescu va rămâne prieten nedezmîniț.

Și-a trecut doctoratul, în 1920, cu teza *Die Stoichen Elemente in der Pedagogik Seneca's*, publicată, în anul următor, la München.

Întors în țară, a funcționat ca docent la Universitatea din București.

În anul 1918, a fost numit profesor suplinitor la Universitatea din Iași, pe postul rămas vacant, în urma morții tragice a eminentului latinist P. Mihăileanu.

în volume) dar, mai ales, prin discipolii săi numeroși dintre care menționăm pe Th. Simenschy, C. Balmuș și H. Mihăescu, personalități cunoscute în lumea filologiei clasice europene.

Prin remarcabila sa operă literară și științifică precum și prin urmașii săi la catedră, profesorul I. M. Marinescu trebuie considerat un eminent deschizător de drumuri și, alături de Al. Philippide și G. Ibrăileanu, un ctitor al filologiei ieșene din secolul nostru.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

I. LUCRĂRI:

- 1 *Die Stoichen Elemente in der Pädagogik Seneca's*, Inaugural Dissertation, München, Beck, 1911.
- 2 *Germania lui P. C. Tacitus*. Cercetare asupra izvoarelor, tendințelor și stilului ei, Craiova, Samitca, 1914.
- 3 *Istoria literaturii latine. Epoca lui August* (îngrijită de C. Tuca-Ilic, D. Gașteanu, D. Găzdaru și Gr. Scorpan), Iași, 1921.
- 4 Petronius, *Satyricon*, prefață, traducere, note, București, Cultura Națională, 1923. (Recenzii: C. Papacostea, în *Conv. Lit.*, LV, 1923, p. 607; I. Minea, în *V. Rom.*, XV, 1923, p. 452.)
- 5 Juvenal, *Satire*. Opera completă, prefață, traducere în versuri, note, București, Cultura Națională, 1928. (Recenzii: C. Balmuș, în *Adevărul Literar și Artistic*, IX, 1929, nr. 435, p. 7; N. I. Herescu, în *Revista Clasică*, I, 1929, p. 66–68; Perpessicius, în *Mențiuni critice*, vol. III, București, 1934, p. 105–107)
- 6 *Istoria literaturii latine. Epoca imperială* (îngrijită de V. C. Andriescu și C. I. Niculcea), Iași, 1929.
- 7 *Figuri din antichitatea clasică*, vol. I, *Roma*, București, Casa Școalelor, 1929.

8 *Figuri din antichitatea clasică*, vol. II, *Elada*, *ibidem*, 1930. (Recenzii: C. Balmuș, în *V. Rom.*, XXII, 1930, nr. 4–5, p. 149–152. I. Al. George, în *Conv. Lit.*, LXIII, 1930, nr. 2, p. 109–110; Izabela Sadoveanu, în *Adev. Lit. și Art.*, IX, 1930, nr. 478, p. 7.)

9 *Istoria literaturii latine. Epoca lui Cicero* (îngrijită de H. Mihăescu și V. Corobceanu), Iași, 1931.

10 *Istoriografia epocii imperiale* (îngrijită de C. Chioru și V. Corobceanu), Iași, 1933.

11 *Răsfoind scriitorii clasici*, București, Casa Școalelor, 1942. (Recenzii: Th. Simenschy, în *Camena*, I, 1943–1944, nr. 1–2, p. 103–105.

12 *Vin amintirile. Frânturi dintr-o viață*, Deva, 1947 (mss. BCU Iași).

13 Tucidide, *Războiul peloponezic*, prefață, traducere, note, vol. I-II, Iași, 1958 (mss. BCU Iași).

14 Seneca, *Cercetări privitoare la natură*, studiu introductiv, traducere, note, Iași, 1959 (mss BCU Iași).

15 *Străini vestiți în luptele din Roma veche*, prefața și ediție îngrijită de L. Dumbravă, Iași, Junimea, 1982.

II. REFERINȚE CRITICE:

E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, vol. III, București, Ancora, 1927, p. 57 și 68; G. Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, București, 1941, p. 859 și 927; G. Istrate, *I. M. Marinescu*, (necrolog), *Analele științifice ale Universității „Al. I. Cuza”*, t. 12, fasc. 1, p. 137–141; I. Maftei, *Personalități ieșene*, vol. II, Iași, 1975, p. 164–165; L. Dumbravă, *Prefață la I. M. Marinescu, Străini vestiți în luptele din Roma veche*, Iași, Junimea, 1983, p. 5–8. Traian Diaconescu, *I. M. Marinescu, Omul și opera*, în vol. jubiliar *Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași, 1865–1985*, Iași, 1986, p. 210–215.

Traian DIACONESCU

LBRIS

We know
books

I
ROMA

Prietenului filosof și orator

I. PETROVICI

AUTORUL

Dând la lumină aceste schițe literare, din care unele s-au publicat deja în reviste, am avut de scop, pe lângă partea pur estetică, și pe cea utilitară. M-am gândit că pot să folosesc întrucâtva aceluia care se interesează de literatura latină.

Aș fi bucuros dacă voi izbuti să atrag cât de puțin atenția acestora spre un domeniu care la noi e aproape necunoscut.

Am amestecat în evocarea figurilor, fantezia – care nu depășește însă cadrul istoric – cu caracterizările cele mai pregnante. Aceste caracterizări, alterând poate armonia ansamblului, au tocmai scopul de a ne da o imagine cât mai completă a personajelor descrise. După seria portretelor romane va urma aceea a portretelor grecești și se va desăvârși astfel planul întocmit de mine.

Am nădejdea ca acest mănunchi de schițe să contribuie într-o oarecare măsură la propășirea clasicismului, atât de hulit și ignorat la noi.

*I. M. MARINESCU
Prof. la Univ. din Iași*

15 noiembrie 1929

Închinare

Când la anul 476 după Cristos, Odovacar, șeful gărzii herulilor, smulsese de pe capul ultimului August diadema imperială, nimeni nu se aștepta la căderea imperiului roman de apus.

„Roma este eternă!“

Așa o cântaseră poeții ei, așa crezuse publicul care se îngămădise mai numeros ca niciodată în amfiteatre, atunci când împăratul Filip Arabul celebra mileniul Romei. Cine se putea gândi că puternicul popor de la Tibru va pieri vreodată? Și totuși, a venit o zi, când, fără lupte aprige, fără zguduiri mari, Roma s-a prăbușit prin simpla voință a unui mercenar barbar. Ce sfârșit prozaic pentru un popor așa de strălucit!

Aceste gânduri mi se perindau mereu, pe când priveam, în galeriile unei glyptoteci, busturile împăraților romani, înșirate în rânduri nesfârșite.

În figurile mai tuturor vedeai oglindindu-se măreția și conștiința unei puteri care părea eternă. Un oraș în care viața întregii lumi pulsa cu tărie, un imperiu bogat și strălucit, cu hotare întărite și cu armate mari și mai presus de toate o civilizație rafinată, cum nu mai fusese alta! Toate acestea să se prăbușească într-o clipă, fără nici un zgomot, fără nici o agitație!...

Cutreierând sălile pustii, am privit cu o jale de nespus toată acea bogăție a artei romane, mută și înghețată de veci. Cum se putea ca o viață așa de multiplă și așa de puternică în manifestările ei, să piară pentru totdeauna? Ce se făcuse acel senat mândru și maiestuos care impusese pe vremuri atâtor regi și generali celebri? Ce

deveniseră acele familii de patricieni care nu renunțaseră niciodată la drepturile și privilegiile lor? Unde era poporul entuziast care umplea Forul, pentru a aplauda pe un Cato sau pe un Cicero?... Pieriseră toți, împreună cu clasa aceea de rafinați și artiști care făcuseră odată mărirea Romei imperiale. Pieriseră și, mai mult decât atât, din toată vechea-i strălucire, Roma se alesese, pentru urmași, cu o faimă unilaterală. „Poporul roman a fost un popor de soldați, de agricultori și de avocați. A știut să administreze bine și să dea legiuiri care dăinuiesc și azi“. Așa se spune acum de către toți cercetătorii poporului roman. Așa învățăm în școli, așa ni se repetă peste tot. Cu alte cuvinte, romanii au fost un popor prozaic, la care disciplina de cazarmă a împiedicat manifestările spirituale mai alese. Italia însăși, prin așezarea ei geografică, a înăbușit orice avânt poetic mai înalt.

Câte afirmații învechite și eronate!...

Când Hanibal, ajuns pe culmile Alpilor, a putut arăta soldaților săi uimiți, Italia cea frumoasă și bogată, un entuziasm indescriptibil i-a cuprins pe toți. Și doar aceștia erau puni, care veneau din frumoasa Chartagina și iberi care părăsiseră de curând peisajele cele mărețe ale Spaniei! Nu, Italia a fost și va rămâne pururi plină de soare și de farmec! În ea va trebui să înflorească totdeauna arta și poezia!...

Privind încă o dată toate bogățiile artistice, grămădite prin galerii, m-am întristat gândindu-mă la nedreptatea ce se face trecutului roman. Cum se putea ca acest trecut care a inspirat Renașterea, să fi fost lipsit de suflu artistic? Cum ar fi de crezut ca întreaga literatură romană să fie numai un palid reflex al celei grecești?

M-am oprit o clipă din plimbarea mea și am privit mai cu atenție figurile scriitorilor romani. Am observat chipul blând al lui Vergiliu, l-am contemplat pe iubitorul de viață Horațiu, m-a uimit expresia aspră, dar plină de inteligență a lui Seneca. Privindu-i, am rețrăit aievea vremurile lor.

Am revăzut câmpiile cele grase pe care pășteau turmele și unde se zbenguiau păstorii, am asistat la o ședință a senatului, unde vorbea Trasea, m-am plimbat cu Plinius cel Tânăr prin vilele cele bogate de lângă Roma. Nu, un popor care a produs asemenea scriitori nu putea fi un popor prozaic. Tu, Roma, capitala unei lumi întregi și leagănul artistic al unui imperiu puternic, nu puteai fi un oraș parvenit!...

Atunci m-am simțit stăpânit de o hotărâre care la început părea că depășește puterile mele și eu, strănepotul tău barbar de la Dunăre, m-am decis să-ți ofer ție, sacră Alma Mater, umilul meu prinos de admirație.

La pragul templului, unde statuia ta divină strălucește și azi prin fumul aromatelor aduse ca jertfă de atâția admiratori străini, m-am oprit și eu.

Neîndrăznind să intru în sfânta cella, am rămas sfios în tinda templului și am agățat lângă ușă un colier de mici și modeste meda-lioane. În ele se oglindesc figurile câtorva din scriitori tăi celebri.

Fie ca entuziasmul și admirația cu care au fost scrise să contribuie cât de mult la perpetuarea gloriei tale eterne!

I. M. MARINESCU

Cato cel Bătrân

I

În senat ședința era pe sfârșite. Trimișii cartaginezi așteptau nerăbdători, la intrare, hotărârea definitivă și pe fețele lor se putea citi o vie neliniște, căci în clipele acestea avea să se decidă soarta scumpei lor cetăți.

Era cald și senatorii erau obosiți. Sudoarea curgea pe togele lor brodate cu purpură și în ochi li se citea parcă o singură dorință: să se isprăvească odată această ședință care dura de câteva ceasuri. Consulul care prezida le acordase pentru un moment, o pauză de odihnă și de reculegere. Unii cucăiau pe băncile lor, alții se plimbau prin incintă, iar cei mai mulți se grupaseră în jurul lui Scipio și discutau cu aprindere. Figura șefului nobilimii se desena mândră și aristocratică în mijlocul grupului de chipuri agitate.

Deodată se făcu tăcere. Senatorii își ocupară iarăși locurile și ședința reîncepu. Un om, cu părul roșu și ochii cenușii, se urcase la tribună. Era între două vârste și pe buze îi flutura un zâmbet tăios și sarcastic.

Când începu să vorbească, toți senatorii își ascuțiră urechile și nici o șoptă nu se mai auzi. Însuși Scipio păru că renunță la seninătatea-i olimpiană și privi cu luare-aminte pe orator.

Cato vorbea din ce în ce mai animat. Vorbele-i curgeau limpezi și clare și se îndeseau ca picăturile unei ploii reprezi de vară. Frazele se rotunjeau, figurile retorice răsăreau necăutate și în chip spontan, iar ironiile și sarcasmele se încrucișau ca niște fulgere pe un cer furtunatic. Cu toată oboseala lor, senatorii nu se mai săturau ascultându-l și la rândul-i, fiul arendașului din Tusculum părea că nu se mai satură nici el de propria-i elocvență. În sfârșit, termină și ultima-i frază maiestuoasă și sonoră:

— Așadar, părerea mea e că trebuie dărâmată Carthagina!

Un murmur străbătu sala. Președintele puse la vot diferitele propuneri și în urmă delegații puni fură chemați înăuntru. Ei se plecară adânc. Inelele și brățelele de aur zornăiră zgomotos și într-o tăcere deplină hotărârea definitivă fu citită. „Senatul și poporul roman ordonă Carthaginei ca ea să-și nimicească toate vasele de război și să primească vizita de control a unei delegații romane“. În fruntea acestei delegații era numit Cato. Trimișii Carthaginei se plecară din nou adânc în fața senatorilor, Cato îi privi cu o mânie abia reținută, Scipio zâmbi ironic și compătimitor, iar ei, mohorâți dar calmi, părăsiră încet sala senatului.

II

În anul 174, înainte de Cristos, Cato trebuia să părăsească Roma. Înainte de plecare chemă în iatacu-i de lucru, pe fiul său Marcus. Între maldările de catastife cu socoteli, i-a grăit serios și grav:

— Ascultă, fiule, eu plec într-o călătorie lungă și îndepărtată. Locul meu de pater familias îl vei lua tu și ca atare trebuie să îngrijești de moșie, de casă și de mama ta. Fii cruțător și econom. Ți-am lăsat de altfel sfaturi și instrucții precise.

Și Cato îi întinse un sul în care era scris zi cu zi ceea ce avea să facă în lipsă-i.

— Imediat după ce voi pleca eu, continuă el, te vei duce la moșie și vei face ordine. Sunt trei butoaie cu măslinile stricate, un butoi cu oțet cam slab, doi sclavi bătrâni și câteva șunci mucezite. Vinde-le pe toate, căci nu mai folosesc la nimic. Pune să curețe măsliniile de uscătură și vântură grâul din hambare. Mamei tale să-i cumperi o nouă stola, dar vezi să nu fie prea scumpă. Pe cea veche să o dai la reparat, căci o mai poate purta, deși ea spune că s-a învechit de tot. Tu să nu chemi nici un prieten la masă și să bei numai din vinul ce ți l-am lăsat. E cam acru, dar se poate bea și dacă putere. Fii sănătos, ferește-te de greci și dea zeii ca să ne revedem cu bine.

III

Pe corabia care îl duce spre Carthagina, orașul atât de îndușmănit de el, Cato se plimbă gânditor. Ce frumoasă zi! Cerul e senin, soarele e cald și marea liniștită.

Un tânăr nobil din delegație stă lângă Cato și admiră peisajul.

— Privește, ce limpezi și line sunt valurile mării astăzi!

— Da, parc-ar fi untdelemn de la Venafu.

Nobilul strămbă din nas și se depărtează. Cato se plimbă înainte și din când în când își notează pe niște tăblițe observațiile.

Câteodată murmură:

— Recolta din anul acesta va fi frumoasă. Măslinii, grâul și vița îmi promet un câștig bun. Am trimis patru corăbii cu marfă la Rodos și alte trei la Alexandria. Cu ajutorul zeilor și de-acți câștigul va fi bun. Dar trebuie făcute economii. Mai ales..., dar aci se întrerupse, se dete un pas înapoi, se mușcă de deget și pronunță o formulă de incantație: un șoarece îi trecuse pe dinainte, dar, slavă zeilor, acest semn fusese înlăturat!

Când delegația romană a debarcat la Carthagina, primirea ei a fost făcută cu un fast nemaipomenit. Sufeții, senatorii și o mulțime imensă i-a întâmpinat pe țarm. Casele erau împodobite cu covoare bogate și cu văluri de purpură. Pe străzi, în case mari, ardeau arome fine. Pe fortăreața Byrsa fluturau ramuri de măslin, semnul păcii, și peste tot poporul aclama pe romanii care treceau încântați și fermecați de tot ceea ce vedeau. Ce frumos și ce prosper era orașul! Nici nu se cunoștea că purtase un război așa de greu din care ieșise cu totul învins. Peste tot se vedea bogăție și voie bună. Pe piețe, negustorii își strigau marfa ca în zilele bune, mulțimea se plimba nepăsătoare și pe tindele templelor ofrandele și jertfele se grămădeau numeroase și alese.

Romanii erau uluiți, dar încântați. Nu se așteptaseră să vadă așa ceva, nu se gândiseră că vor fi primiți așa de bine.

Numai unul din ei nu își pierduse sângele rece și acesta era Cato.

— Vă mai gândiți la generalul cel chior? întrebese el chiar la intrarea în oraș.

La această jignire adusă lui Hanibal, sufeții se posomorâseră, dar au răspuns liniștiți:

— Ilustre senator, senatul și poporul roman ne opresc de a ne mai gândi la el.

Pe străzi, Cato a examinat cu atenție edificiile mărețe și somptuoase și adresându-se unui senator cartaginez, i-a zis:

— Nu găsești că aveți prea multă marmură și aur? Mai trainică e, cred eu, cărămida de la Roma.

La ospățul oficial, el nu a gustat aproape deloc din mâncările și vinurile alese. Pe când colegii lui se îmbătaseră numai din aroma bucatelor și a băuturilor, Cato a cerut să i se dea o ceapă și o bucată de slănină. Le-a mâncat cu poftă, a băut dintr-odată o cupă cu apă în care pusese puțin oțet și a râgâit cu satisfacție chiar în nasul marelui sufet, lângă care sta.

Colegii lui romani l-au privit indignați și unul dintre ei a șoptit la urechea celui lalt:

— Nu-și dezmințe numele! Porcius s-a numit unul din strămoșii săi și strănepotul se cunoaște că se trage din niște porcari.

Cato a rămas nepăsător și la sfârșit, când o dansatoare greacă uimise pe toți prin mișcărilor-i grațioase și vioaie, el a exclamat:

— Aș prefera o maimuță din munții Numidiei: ea face salturi mult mai mari.

Și a rămas posac și nimic nu l-a putut încânta, cât a stat la Carthagina. A refuzat daruri bogate, a respins sclave frumoase care îl îmbiau cu farmecile lor și noaptea, pe când tovarășii lui se desfătau la ospete și petreceri, el, la lumina lămpilor strălucitoare, își punea în regulă catastifele și scria la *Origines*, opera lui istorică favorită.

După o lună de ședere în orașul acesta blestemat și plin de corupție, cum îl numea el, pe când erau duși în triumf pentru a se reîmbarca pentru Roma și când fruntașii Carthaginei socoteau pe delegații romani câștigați de partea lor, Cato a rămas neschimbat.

— Ce impresie ai de orașul nostru? l-a întrebat un bătrân cartaginez.

— Am impresia că trebuie dărâmat! i-a răspuns el.

V

Când s-a întors la Roma, Cato a făcut un sacrificiu de expiare. Trebuia să se purifice de șederea într-un oraș în care totul era putred și corupt.

— Punii sunt mai desfrânați decât grecii, a grăit el către Marcus. Dar pentru noi, tot grecii sunt mai primejdioși. De puni vom scăpa dărâmându-le cetatea, dar când vom scăpa de acești „graeculi“ care au năpădit și năpădesc mereu în țara noastră, în orașele noastre, în casele noastre chiar? Vei ști, fiule, că cei mai mari dușmani ai noștri sunt acești greci și mai ales doctorii lor. Să te ferești de ei